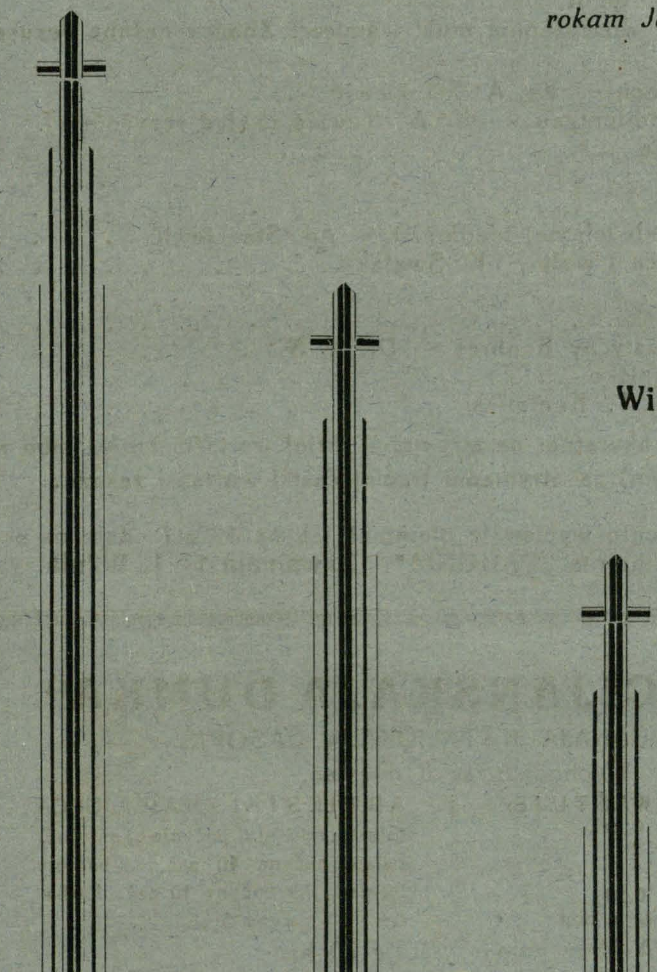
Pierasyłka apłačana ryčałtam.

CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČASOPIŚ.

„Wiercie ŭ Pana Bobha wašabha i biaśpiečnymi budziecie; wiercie prarokam Jabho i ŭsio budzie pamysna“.
2 Paral. 20, 20.

Wilnia, Kastryčnik 1934 h.

Hod VII Nr. 9 (100).

ŹMIEST № 9.

1. U čeść Matki Boskaj Ražancowaj. 2. Wosień. 3. Wiačornaja Malitwa. 4. Zielle. 5. Słacham dziwaŭ i ŭražańniaŭ. 6. Božaje Słowa na dzień św. Franciška Serafickaha. 7. Z relihijna-hramadzkaha žyćcia. 8. Z biełaruskaj katalickaj niwy. 9. Listy z wioski. 10. Roznyja cikawaści 11. Z palityki. 12. Wilenskija nawiny. 13. Paštowaja skrynka. 14. Kutok žartaŭ.

„CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA“

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČASOPIŚ

Wychodzić raz u miesiac.

„CHR. DUMKA“ KAŠTUJE:
na hod . . 4 zał.
na paŭhodu 2
na 3 mies. 1
na 1 „ 0,50
Zahranicu 8 zał. u hod.

ABWIESTKI ŹMIAŠČAJUCCA tolki na apošniaj bačynie i kaštujuć: celaja bačyna 40 zał., 1/2 bačyny 20 zał., 1/4 bačyny 10 zał., 1/8 bačyny 5 zł.

Asobny numar kaštuje 20 hr.

ADRAS REDAKCYI I ADMINISTRACYI: Wilnia, wulica Zawalnaja Nr. 1—3
(Wilno, ul. Zawalna 1—3)

Redakcyja adčyniena ad 8—4.

CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČASOPIŚ.

WYCHODZIĆ RAZ U MIESIAC.

Hod VII.	Wilnia, Kastryčnik 1934 h.	Nr. 9 (100).

U ČEŚĆ MATKI BOSKAJ RAŽANCOWAJ.

Minuła 700 hadoŭ, jak ludzi ŭziali Ražaniec u ruki i molacca na im da Matki Boskaj Ražancowaj.

Światy Daminik daŭ nam Ražaniec. Uwieś świet katalicki Ražaniec ciapier admaŭlaje. Spačatku ludzi hawaryli Ražaniec pafrancusku, bo jon zawodziŭsia siarod starych francuzaŭ, paśla pałacinie, a jašče paźniej stali jaho hawaryć ludzi kažny ŭ swajej rodnaj mowie.

Hadoŭ z 500 užo budzie, jak u Polšču haworać Ražaniec papolsku. I my biełarusy, nasłuchaŭšysia i nahledziŭšysia, jak palaki Ražaniec mowiać, taksama admaŭlajem jaho papolsku.

Ale ŭ biełarusaŭ ciapier pajšło ŭsio inačaj. Biełurusy swajo žyćcio adnaŭlać uzialisia, dyk nie paminuli jany i sprawy Ražanca ŭ swajej rodnaj mowie. Užo ja hadoŭ z dziesiać, jak hawaru Ražaniec pabiełarusku, a pierwiej i ja, jak i ŭsie biełarusy, hawaryŭ jaho papolsku. Ja sam praz siabie dajšoŭ da taho, što malitwu hetu biełarusu treba mowić pabiełarusku. Hetak ja Ražaniec swoj źwiarnuŭ na našu biełaruskuju darohu.

U časach światoha Daminika nia ŭsio na świecie było dobra. Nadta wialikaja ciamnata siarod prostych ludziej panawała. Tolki bahatyja i zakonniki pa klaštarach nawuki trymalisia, a biednyja ludzi, što na chleb pracawali dla bahatych, tyja ničoha nia wiedali ab Bohu i ab zbaŭleńni swajej dušy.

Światy Daminik na heta źwiarnuŭ uwahu i z usich sił staraŭsia aświacić prostych i ciomnych ludziej. Jon pačaŭ dumać i dumać, jak heta pamahčy ludziam biednym, jak heta ich nawučyć ab Bohu i ab tajnicach zbaŭleńnia ludzkoha.

Pad toj čas Matka Boskaja ŭ wa śnie ab'jawiłasia światomu Daminiku. Pakazała jamu pryhožy Ražaniec i nawučyła, jak na im malicca. Światy Daminik u swoj kaścioł sabraŭ tady ludziej i z ambonii abjaśniŭ im ab Ražancy i ab swaim widžeńni Matki Boskaj Ražancowaj. I pieršy raz tady światy Daminik admowiŭ z ludźmi ŭ kaściele Ražaniec. Ludziam śpiarša heta malitwa nie padabałasia. Jana dla ich była nadta nudnaj. Ludzi ŭžo chacieli wyjści z kaścioła, ale kali apynulisia za dźwiaryma kaścioła, tady nadta wialiki došč i hrymoty pačalisia. Ludzi henyja ŭ kaścioł wiarnucca musili i sa światym Daminikam dakončyli raspačaty Ražaniec. Paśla hetaha ludzi prywykli da Ražanca, jaki chutka staŭsia ŭlublonaj malitwaj katalikoŭ na ŭsim świecie.

Ražaniec nadta prostaja i nadta lohkaja malitwa. Adnačasna jana nadta hłybokaja swa im źmiestam i nadta pawažnaja swajej formaj. U Ražancy ŭsio ty znajdzieš, bo tajnicy zbaŭleńnia i adkupleńnia rodu ludzkoha ŭ Ražancy tabie, jak na dałani wyłažany. U Ražancy pierad taboj raścilajucca piatnaccać haloŭnych praŭdaŭ Wiery našaj. Hetyja tajnicy pačynajucca ad Źwiastawańnia M. B. i kančajucca na jaje ŭkaranawańni ŭ niebie. My ŭ hetych tajnicach spatykajemsia i zradaściaj, i z bolem, i z chwałaj Jezusa Chrystusa, kali jon žyŭ na hetym świecie. Admaŭlajem my ŭ Ražancy dwa Wieru ŭ Boha Ajca, dziesiać razoŭ Ojča naš, sto piaćdziesiat razoŭ Prywitana budź i dziesiać razoŭ Chwała Ajcu i Synu.

Kali ludzi pasłuchali światoha Daminika i z hłybokim zrazumieńniem i nabožnaściaj pačali admaŭlać Ražaniec, jany tady ŭ ludziej lepšych pieramianilisia. Praz Ražaniec ludzi paznali lepiej Boha i abjaŭlenyja praŭdy Božyja. Haračej uzlubili Chrystusa Zbaŭcu świetu i Jahonuju Matku Najświaciejšuju Maryju, čystuju Panienku.

Ražaniec nadta pašyrany pa ŭsim katalickim świecie. Cely miesiac kastryčnik zawiecca miesiacam ražancowym i praznačany jon na admaŭlańnie Ražanca. Chto kažny dzień u hetym miesiacy pabožna hawora Ražaniec, a da taho jašče wyspawiadajecca i Światuju Komuniju prymie, toj maje wialikija adpusty.

Biełarusy pawinny lubić Ražaniec i jak najčaściej na im malicca. Stolki biełaruski narod maje rožnych swaich patrebaŭ i biedaŭ, dyk niachaj-ža biełarusy starajucca pamahčy

WOSIEŃ.*)

Prycicb ptušačy śpieŭ u lesie,
Na drewacb žoŭty list zjawiŭsia:
U sercy smutak naradziŭsia...
Padcbodzić wosień, ŭžo pa lecie.

Sonca skupiej pramieńni sieje,
Z niŭ zwoziać ŭ bumny zboža ludzi:
Acb, smutku poŭny maje brudzi,
I ducb moj ad žurby madzieje.

Užo zialeni mała widžu,
I nieba časta cbmary nosić:
A niecbta tut pry mnie bałosić —
„Čamu žyćcia ja nienawidžu?"

Leta tak skorańka skanała,
Niaskora jznoŭ siudy wiarniecca:
I mnie ŭžo sumnamu zdajecca,
Jak-by duša maja prystała...

Kaz. Swajak.

*) Wieršy K. Swajaka dahetul niadrukawanyja.

swajej Baćkaŭščynie miž inšym tak-ža i swaimi haračymi malitwami, asabliwa malitwaj św. Ražanca.

Ražancam św. Daminik pakanaŭ hereziju albihiensaŭ, heta znača, što tady ludzi malilisia z Ražanca, kab Boh adwiarnuŭ ad ich heny wialiki błud u św. Wiery i malitwu ich Boh wysłuchaŭ.

Dyk pamiatajmo ab hetym usim i my biełarusy!

W. D—a.

WIAČORNAJA MALITWA.

(*z Antaniewiča*).

Dziakuju, Boža, za dzień pieražyty,
Dziakuju, Boža, za kožnu badzinu,
Dušy zdaroŭje i za cieła siłu,
Dziakuj za kožnu cbleba akrušynu.

Žyćcio dzianiočkam užo skaraciłaś...
Ci brecbam nowym iznoŭ ja niadłužny,
Ci majo serca cboć trocbi źmianiłaś,
Ci twaej woli, ci majej pasłušna?

Kali u brecbu, wybačaj, o Panie;
Prymi Ty žal moj z paprawaj batowaj;
Świataja łaska, Twajo źmiławańnie,
Žyćcia nanowa cbaj budzie asnowaj...

Kaz. Swajak.

ZIELLE.

Znanaja ŭ palocb raślina;
Pyrnik, rannik, labiada,
Zboža-ž ščupłaja nacina —
Budzie čystaja biada...
Kwietki boža razraślisia:
Čyrwaniejuć ož barać,
I nad zbožžam paplalisia,
Až kałośsia nia widać.
Zielle niwu zabłušyła,
Siejaŭ, znać, buzu złodziej.
Cbleb u dudkacb pakruciła —
Praca zbinuła ludziej.
Dyk, brotočki, nie marudźcie,
Wyrywajcie łabazu,
Božy dar abierabajcie,
Kińcie na abоń buzu.
I kareńnie wyrywajcie,
Kab naščatak zabubić,
A na kraski nie ŭważajcie,
Bo z tym ziellem nam nia žyć! Z. I.

P. T.

Šlacham dziwaŭ [6] i ŭražańniaŭ.

(*Zaciemki z padarožy ŭ Rym*).

Śniedajučy na tarasie adnej z centralnych restaŭracyjaŭ Faraglija na Weneckim Placy, uhladajusia na światočny ruch horadu. Sonca bia recca ŭžo ŭ siłu. Harać bleskam dy kraskami witryny pazamykanych mahazynaŭ dy rožnakraskawyja stroi moładzi, zapaŭniajučaj plac. Rychtujecca niejki karahod.

Što heta majecca być?

— Siańnia światа wina — čuju z boku.

Zawodžu hutarku z siadziačymi la mianie orkiestrantami. Tałkujuć jany mnie, jakuju karyść daje takoje światkawańnie: rodzić—kažuć— i padymaje entuzijazm da pracy, pahłyblaje luboŭ da rodnaj staronki, jakaja tak ščodra daryć nas pładami swaje pryrody.

— Signore adkul? — pytajuć wymoŭna, mieračy mianie wačyma ad noh da haławy.

Z bałot i puščaŭ nieprachodnych, dzie słaŭnyja žubry i miadźwiedzi žywuć zhodna z ludźmi. Biancoruthenia zawiecca moj kraj (non Russia-Moscovia), daŭniej słaŭny, ustrymaŭšy pachod manhołaŭ na Eŭropu, a siańnia biazdolny kraj, paniawoleny i ašukany praz narody pabratymčyja...

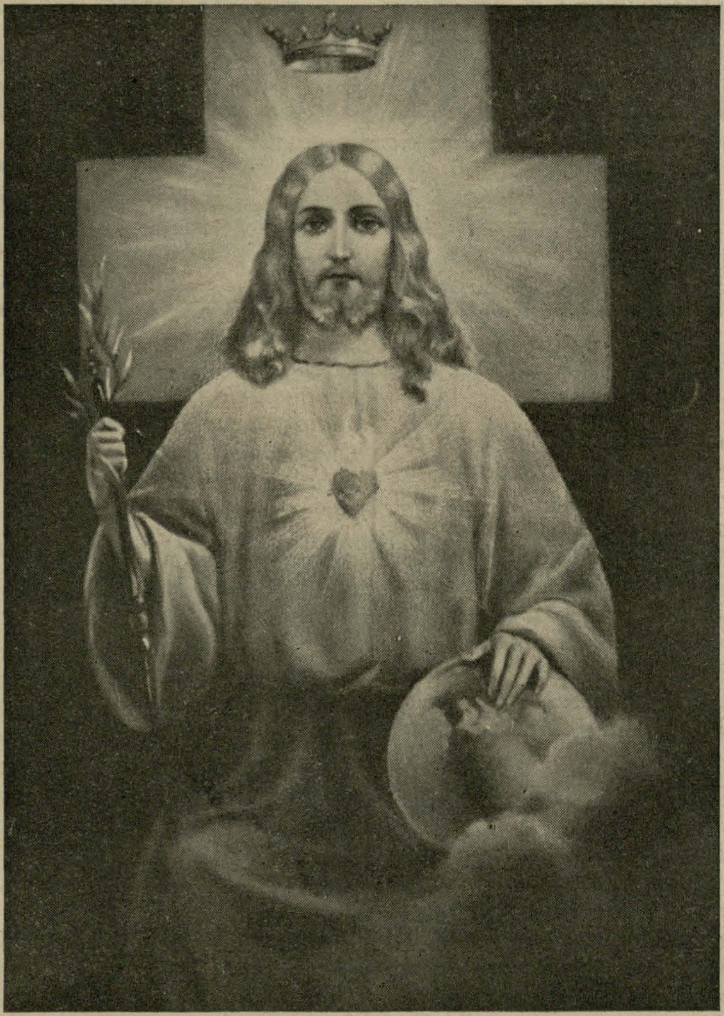
Biancoruthenus! E in patria vostra tutti grandi? — dziwiacca, kiwajučy haławami (I takija ŭsie rosłyje ŭ wašaj staroncy?)

— Jošć jašče raślejšyja za mianie.

— Evviva, Biancorithenia! — gratulujuć, padnosiačy pa fašystoŭsku dałoni.

— Evviva Italia! — wietliwa adkazwaju.

Pa śniedańni badziajusia pa wysokaj haleryi kruhom Forum Romanum, (bruk staroha Rymu lažyć na metraŭ 4—5 nižej nowaha), łažu, razhladajučy słaŭnuju Kalumnu Trajana z placisot fihurami płoskareźby z historyi panawańnia henaha cezara, dy inšyja zabytki. Skolki ŭspamjnaŭ pyšnaj mahutnaści staradaŭnaha Rymu

CHRYSTUS WAŁADAR.

lezie ŭ dušu, hledziačy na henyja razwaliny, zasialanyja kaliś praz panoŭ świetaŭładnych!... Mimawoli zbiahajuć na dumku wiedamyja słowy: „sic transit gloria mundi" — tak minaje sława świetu...

A wo? Što heta? Z hłybini Piazza Venezia paŭzuć niejkija dwa čornyja wuzły. Papy, kab ja zdaroŭ, papy! I tak, jakby niechta znajomy? Padchodziać bližej — Ekscelencyja Bp. Č. i a.Z. wasiljanin! Evviva! Sardečna witajemsia, dziwiačysia tak prypadkowamu, ščaśliwamu spatkańniu na dalokaj čužynie. Staimo chwilinku ŭ soncy siarod udarajučych dziwaŭ staroha i najnawiejšaha świetu. A ab čym hutarym? — Ani słowa ab tych cudach świetu, daloka ŭciok jon ad nas, tak jakby i nia było jaho prad nami. Tałkujem pra swaje rodnyja balučuja adradženskija sprawy, byccam spatkaŭšysia dzie ŭ wilni ci Kijewi i hledziačy na rumowiščy rodnaje sławy... Takije dumki balučyja nieadstupna ciažać na dnie paniawolenych duš... Asadziecie ich u samym raju, to i tam jany sumawacimuć, hledziačy z wysiaŭ jahonych na čornuju kryŭdu bratoŭ i Baćkaŭščyny...

— Raźwitaŭšysia, idu na słaŭny Palatynat. I — nowaja, cikawiejšaja, niespadziawanka! Siaj rod rožnamoŭnaj dy rožnastrojnaj elehanckapubliki zdajecca mnie ŭ wačču niešta tak jakby padobnaje da našaj biełaruskaj, u samadzieławaj spadnicy, sialanki. Niaŭžo heta naša pawažanaja „biankorutenka"? Wačam trudna wieryć. Tut, na Palatynacie biełaruskaja žančyna! Ale ryzyknu — dumaju sabie—i spytaju pabiełarusku.

Adkul — kažu— ciotańka i jak siudy zabadziałasia? I, o cudzie!

— Z pad Horadni, wojčańka— źwinić najčyściejšaja biełaruščyna typičnaj pabožnieńkaj dewotki — ciž mianie ajčulak nie paznali? Tož my razamu pielihrymcy jechali, jaž wam i hadzinki ŭ wahonie pamahała śpiawać.

Nu i dzień — dumaju — bajkowy dzień: pryhoda za pryhodaj! Praŭdziwy siańnia z mianie Taras na Parnasie!...

— Jakžaž, miłaja, siudy zabadziałasia?

— Adbiłasia ad pielhrymaŭ, zahledziŭšysia tut na charastwo hena. Ja ŭžo nia wiedała i sama, kudy mnie dziecca i što rabić, až haława

na dzień św. Franciška Serafickaha.

I.

Braty, kryj mianie Boža, kab ja čym inšym chwaliŭsia, jak tolki kryžam Hospada našaha Jezusa Chrysta, praž jaki mnie świet ukryžawany, a ja świetu. Bo ŭ Chryście Jezusie ani abrezańnie, ani nieabrezańnie znača što, ale nowaje stwareńnie. A katoryja buduć trymacca hetaha prawiła — nad imi, i nad Izraelem Božym niachaj budzie supakoj i źmiławańnie. Dalej niachaj nichto mnie nia ŭprykrajecca, bo ja našu znaki Hospada Jezusa na ciele swaim. Łaska Hospada našaha Jezusa Chrysta z ducham wašym, braty! Amen. (*Galat. 6, 14—18*)

II.

U heny čas Jezus adkazwajučy mowiŭ: słaŭlu ciabie, Ojča, Hospadzie nieba i ziamli, što ŭtaiŭ hetyja rečy ad mudrych i prazorliwych, a abjawiŭ ich maleńkim. Tak, Ojča, bo hetkaja twaja była wola. Usio mnie pieradana Ajcom maim. I nichto nia znaje Syna, jak tolki Ajciec, ani Ajca chto znaje, jak tolki Syn i kamu Syn abjawić zwoliŭ-by. Chadzicie da mianie ŭsie, što pracujecie i abciažanyja, a ja ŭzmacniu was. Waźmicie jarmo majo na siabie i wučyciesia ad mianie, bo ja cichi i pakornaha serca, i znajdziecie supakoj dušam wašym, bo jarmo majo miłaje i ciažar moj lohki.

(*Mat. 11, 25—30*).

III.

Sapraŭdy, cudoŭny źmiest i siańniešniaj Lekcyi i Ewanelii! U Lekcyi, jak bačym, św. Pawał Apostał Boham klaniecca prad Galatami, da jakich piša piśmo, što ciešyć jaho na świecie i zajmaje tolki Chrystus ukryžawany. I tolki ŭ Chryście jon znachodzić źmiet i značeńnie žyćcia i wartaść siabie samoha, bo ŭ Chryście čaławiek stanowicca nowym stwareńniem. A što sapraŭdy św. Pawał tak dumaje — świedčać tyja znaki: — šramy i blizny — na jahonym ciele, jakija niaraz atrymaŭ za Chrystusa.

Uznoŭ ža ŭ Ewanelii siańniešniaj Zbaŭca naš Jezus Chrystus prasłaŭlaje swajho Ajca niabiesnaha, z jakim jon adno, za toje, što jon razumieńnie spraŭ Božych zakryŭ ad wialikich

---

mnie parwała baleć, strach mianie aharnuŭ, jak — dumaju, — dapaŭzu ŭ tuju swaju haścinnicu (ot zabyła ŭžo jak jana i zawiecca). Ažno Boh was, wojčańka, prynios. Sapraŭdy musić św. Antoni malitwu maju wysłuchaŭ. Darujcie, ja ŭžo ad was nie astanusia.

— Nu dobra. A jakža tabie ŭsio tutaka padabajecca?

— A chto-ž jaho tut sudomaje: ot, stajaŭby dy hladzieŭby i hladzieŭby biez kanca. Dumki mlejuć, słowy ŭciakajuć, nielha toha charastwa i pierakazać.

Hetaž, wojčańka, taksama niejki musi kaścioł? pytaje, pakazwajučy na centralny pawilon Palatynatu.

— Heta taki „kaścioł," dzie bahi daŭniej spraŭlali raspusnyja bakiety.

Hladzić baba ŭtaropiŭšysia, naturalnaja zdarowaja lohika jejnaja nia moža zhadzicca z hetym: kab to bahi dy pjanstwawali. .

— Daŭniejšyja — abjaśniaju, tutejšyja cary pahanskija z lišniaje pychi ŭważali siabie za bahoŭ, im kadzili i kwietki pierad imi sypali, pomniki oś hetyja im z kamieńniaŭ wyrezwali, hety i pałac im wystraili.

— Oj, kab ich licha, ci-ž heta im usio zatoje, što jany raspustawali?

— Nu, wialikaja pjanstwa i zbytki zaŭsiody ž iudziej z hłuzdu zbiwajuć.

Ahledzili staryja zabytki, arła i woŭka ŭ kletcy, jakoha trymajuć tutaka na pamiatku lehendarnaha pačatku Rymu, zasnawanaha ŭ 762 h. pierad Chrystom praz Rema i Remulusa na tym miejscy, dzie ich wykarmiła waŭčyca. Miejsca hena, znača, było kałybiellu stalicy świetu.

— Ksienžačku, mnie wielmi śpiašno na kwateru, bajusia bo, kab nie spaźnicca da Papieža, chibaž i wy razam wybirajaciesia...

— E, jaščež nia zaraz. Paśpiejam.

Auto!

Padkačywaje taksoŭka. Ech, prakataju ciabie — dumaju — wialmožnaja matuchna, jak dastojnuju patricianku pa słaŭnych darohach cesarawych stalicy świetu! Ciž nie zasłužyła ty, muraška, pracawitaja karmicielka Eŭropy, choć kroplu skaštawać pryjemnaści, jakoj zachłystajec-

i mudrych hetaha świetu, jakija tolki swaju ŭłasnuju mudraść uważajuć za praŭdu, a abjawiŭ ich ludziam maleńkim i prostym, jakija dziela swajej pakory i sprawiadliwaści nosiać u sabie Boha i jahonuju światuju łasku. Urešcie Zbaŭca naš zaklikaje da siabie ŭsich tych, što, jak kaža,— pracujuć i jość abciażany, zaklikaje ŭziać na siabie sałodkaje i miłaje jarmo jahonaje — jahonuju nawuku, jahonyja zahady i rady, zaklikaje wučycca ad jaho, bo jon cichi i pakornaha serca, a zaklikaje da hetaha ŭsiaho na toje, kab ludzi, adwiarnuŭšysia ad fałšu i błahaty hetaha świetu, znajšli ŭ Chrystusie praŭdu i dabro najwyšejšaje, a praz heta samaje sapraŭdy ŭzmocnilisia i znajšli supakoj dušam swaim.

I woś-ža ŭsie tyja, jakija, pasłuchaŭšy zakliku Zbaŭcy, adraklisia i bahaćcia i mudraści hetaha świetu i pašli za im, sapraŭdy znajšli supakoj dušam swaim, bo ŭ Chryście stalisia nowymi stwareńniami, stalisia ludźmi praŭdy i łaski Božaj. Čaławiek addany całkom świetu— usio praihrawaje, a čaławiek addany Chrystusu, usio ŭ im wyihrywaje.

Hetkaha źmiestu Lekcyju i Ewaneliju św. Kaścioł praznačaje na dzień św. Franciška Serafickaha, bo światy hety, što žyŭ u siaredniawieččy, zrazumieŭ hetyja praŭdy i žyćciom swaim ich paćwierdziŭ tak, jak nichto ani prad im, ani paśla jaho. Praz wialikija ewaneličnyja cnoty, praz poŭnuju ŭbohaść św. Francišak uzwysiŭsia na niabywałuju wyšyniu świataści, atkrywajučy ludziam krainu poŭnaha ščaścia, krasy i praŭdy ŭ Chrystusie na wieki.

Ks. Ad. St.

J. E. a. Archim. F. Abrantowič na čale unijataŭ świaščeńnikaŭ u Rymie.

---

ca cywilizawany świet? Čymža horša ty ad tych matronaŭ Rymskich i arystakratak, jakija ŭ lektykach załacistych i kalaśnicach uwienčanyja kwietkami spacyrawali triumfalna pa henych histaryčnych brukach!?...

I jedziem. Jedziem triumfalna z Palatynatu słaŭnaju via delli Impero, my biełaruskija mužyčki, a z darohi zychodzić nam elehenskaja publika. Chto wiedaje: mo' siarod jaje jość šlachotnaŭrodžanyja dastojniki, jość kniazi dy barony, wywodziačyja daŭny rod swoj z tych, što nazywali siabie bahami... Ech, kab chto z bliskich radzimcaŭ bačyŭ nas tady „triumfujučych" — nia ŭstrymaŭsiab ad hromkaha prywietu. „Žywie Biełaruś!.."

Minajem Forum, Koloseum. Žatrymajemsia paśla na chwilinku dy ahledzim bazyliku Matki Boskaje t. zw. Santa Maria Majore. Tymčasam darohaju raskažu cikawuju lehendu ab henaj słaŭnaj światyni.

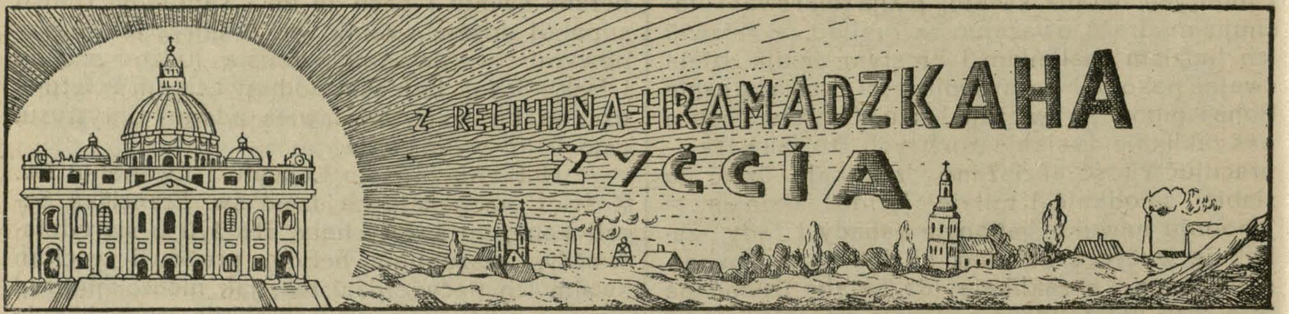
U IV wieku adzin bahaty rymski mahnat maniŭsia addać na karyść Kaściołu swaju wializnuju majemaść. Tady ŭ wa śnie cudoŭnym, adnačasna z tahdašnim Papiežam Liberym, atrymoŭwaje ad Najświaciejšaje Dziewy zahad: na tym miejscy, dzie zaŭtra spadzie śnieh, zbudawać na češć jaje światyniu. I sapraŭdy—z 4 na 5 ty žniŭnia, u paru najbolšaje śpioki ŭ Italii, wypaŭ śnieh i pakryŭ usio Eskwilinskaje ŭzwyšša.

Jan (tak zwaŭsia toj pabožny rymlanin) pabudawaŭ na henym uzwyššy światyniu, jakuju na pamiatku cudu i prazwali Matkaj Boskaj Śniežnaj.

U wialikim aŭtary jaje spačywajuć kości św. Apostała Macieja. U krypcie prachoŭwajucca astatki betleemskaj stajenki. Jość mnoha cennych mozaik. Ale najbolšaj świataściu tut — heta cudoŭny abraz Matki Božaj, jaki addawien ciešycca wialikim kultam rymlan.

Adnak nia heta ŭsio astaŭlaje na dušy našaj niezaciralnuju piačać uražeńnia.— Jość u lewaj nawie henaj bazyliki nowaja statuja Maci Božaj: „Waładaryni Zhody."

Hlań — źwiartaju dabitna ŭwahu maje pabožnaje spadarožnicy, žadajučy daśledzić siłu mastackaha ŭpływu na prostuju dušu — Hlań uważna.

U sprawie św. Komunii ŭ Sawietach. Sawiety zmušajuć usich wierujučych, a ŭ ich liku i katalikoŭ, pracawać u niadzielu i świata, kab nie mahli chadzić na nabaženstwa. Św. Ajciec, biaručy pad uwahu hetkaje pałažeńnie katalikoŭ u Sawietach, dazwoliŭ im prystupać da św. Komunii tak ža wiečaram až da paŭnočy. Tyja, što prystupajuć da św. Komunii wiečaram, pawinny paścić ad 6 h wiečaram.

Relihijnaje adradžeńnie ŭ Sawietach Adna francuskaja časopiś źmiaščaje raskaz ab relihii ŭ Sawietach, uciokšaha adtul kamunista. Raskazwaje jon, što relihija tam, dziakujučy šalonym praśledam, całkom wyrazna adradžajecca.

Usie relihii praciŭ Sawietaŭ. Praciŭ pryniaćcia Sawietaŭ u Lihu Narodaŭ zapratestawali zhodna pradstaŭniki ŭsich relihijaŭ, memoryjał jakich zrabiŭ wialikaje ŭražańnie nawat na Lihu Narodaŭ

Film jubilejnaha hodu. U Padwie (Italija) wyświatlali niadaŭna film jubilejnaha hodu. Film heny pakazwaje prabieh światkawańnia jubileju z nahody 1900 lećcia śmierci Chrystowaj.

Nowy kaścioł. U Berlinie biskup Bares 9 min. miesiaca pakonsekrawaŭ nowazbudawany katalicki kaścioł pad nazowam św. Bernarda. U ŭračystaści konsekracyi ŭziali ŭdzieł katalickija arhanizacyi i tysiačy wiernych ahułam.

Taresa Neuman U sprawie hetaj dziŭnaj soby apošnim časam ničoha nia stałasia nowaha. Ekstazy i wizii čas ad času zdarajucca dalej Taresa nia jeść užo praz 7 hadoŭ. Adwiedać hetuju dziŭnuju dziaŭčynu možna tolki z dazwołu biskupa ŭ Regensburgu.

Pieršy katalicki ksiondz z Irokezaŭ. Irokezy — heta narod, što žywie siarod paŭnočnaamerykanskich indyjcaŭ. Z hetaha narodu niadaŭna wyšaŭ pieršy katalicki ksiondz. Jak bačym usie narody, nawat dzikija, majuć swajo rodnaje duchawienstwa. Malicca treba i nam biełarusam, kab i z našaha narodu wychodziła jak najbolš našaha rodnaha duchawienstwa.

400 lećcie zakonu Jezuitaŭ. Sioleta 15. VIII minuła 400 hadoŭ ad času, kali św. Ihnat Lojola razam z niekalkimi tawaryšami złažyŭ zakonny šlub. Hetuju chwilinu ŭważajuć za naradziny Zakonu Jezuitaŭ. Usich Jezuitaŭ na świecie 23,673.

Praciŭ alkaholu. U Londynie adbyŭsia niadaŭna praciŭ alkaholičny Katalicki Kanhres, na jakim byli pradstaŭniki katalickich arhanizacyjaŭ Francyi, Niamieččyny, Belhii, Holandyi, Šwajcaryi i Irlandyi.

— Ach! Mileńki! — dziwicca zachoplenaja i strywožanaja žančyna — dykža Matka Boskaja tut żywaja!

Tak, żywaja. Nadziemnaja roŭnawaha, hraza i pawaha žywa bje z jaje prychmuranaha biełaśniežnaha abliča. Siedziačy na tronie, adnej rukoj padaje zbiantežanamu świetu stajačaha na łonie Božaha Synka, a druhoju, enerhična wyciahnutaj — jakby ŭcišaje ŭzburany świet. Hajučaje i mahutnaje: „Supakojciesia narody!" — čytajecca ŭ jaje boskich wusnach dy wymoŭnych gestach.

Cud mastactwa! Ci možna henialniej pradstawić zbaŭčuju rolu relihii ŭ našych časach!?...

Na hetym i končymo pabiežnyja našy źwiedziny słaŭnaje Romy. Paśpiašemož adwiedać urešcie jaje Najdastojniejšaha Haspadara.

Audyjencyja ŭ Świetoha Ajca wyznačajecca zahadzia, za niekalki dzion, a časami i tydniaŭ. Nam pryšłosia čakać čatyry dni. Bahaty źmiestam dzień siańniešni i mieŭ imienna zakončycca henaj audyjencyjaj.

A hadzinie šostaj wiečaram źbirajemsia la Bronzawaj Bramy; damy, pawodle Watykanskaj etykiety, — u čornych, panienki — ŭ biełych doŭhich sukniach z welonami na haławie, mužčyny ŭ frakach, a duchawienstwa — ŭ sutanach z pasam.

U padnožža wysokich raskošnych marmurowych schodaŭ, tak zwanych Scala Regia, ważna spacyrujuć u oryhinalnych roznakraskawych uniformach, z halabardami za plačom, papieskija hwardzisty, pilnujučy ŭchodu. Ech, strojnyja, rosłyja chłopcy! Adzin z ich haworyć sa mnoju swabodna pa rasiejsku. Nie dla samaj parady tolki jany tut snujuć dzień i noč. O, wialikaja tut ichniaja zadača, asabliwa padčas wialikaha napływu z usiaho świetu nawiednikaŭ. Mohuć być siarod wiečna kišučaha tut murašniku taho ludzi z roznymi namierami... Treba tut rasšyfrawać usiakaha i to sposam, wymahajučym wyžejšaj taktyki.

Kali hrupa naša pamału ŭžo skompletawałasia, hwardzisty zaprašajučy, wiaduć nas pa tych tryumfalnych schodach uwierch. Mužčyny ŭpierad, žančyny zzadu.

Idziom praz niazličanyja razlehłyja, świeciačyja hienijalnym mastactwam i splendoram,

Z biełaruskaj katalickaj niwy.

„Hołas Dušy", biełaruski katalicki malitaŭnik užo drukujecca. Malitaŭnik pradusim praznačany dla biełaruskaj katalickaj moładzi. Možna spadziawacca, što drukawańnie, kali niastača hrošaŭ nia stanie na pieraškodzie, skončycca za miesiac, ci za dwa. Zakazy ŭžo prymaje biel. kniharnia „Pahonia": Zawalnaja 1-3.

Nabaženstwy dla biełarusaŭ u kašc. św. Mikałaja, paśla letniaha pierarywu ŭžo pačalisia. Adčuwajecca niastača śpiewakoŭ u chory, dyk tych usich biełarusaŭ jakija majuć hałasy i achwotu, prosim da biel. kaścielnaha choru dałučycca.

Listy z wioski.

NIASTAČA RODNAJ MOWY.

Murawanaja-Ašmianka. Sioletni hod na zywajecca jubilejnym z nahody 1900 hadoŭ ad śmierci Jezusa Chrysta. U hetym jubilejnym hodzie adbywajucca ŭračystyja nabaženstwy. U našaj Murawana-Ašmianskaj parachwii adbyłosia takoje ŭračystaje 40 hadzinnaje nabaženstwa 26 žniŭnia na św. Baŭtramieja. Na hetym nabaženstwie było wielmi mnoha narodu, byli pryjšoŭšy try pracesii: z Ašmiany, Gudahaj i Cudzianišak, było mnoha ksiandzoŭ, byli i nawuki pryhožyja, ale, na žal, tolki ŭ čužoj dla nas niezrazumiełaj mowie; wielmi było-b wiesieła na dušy, kab pačuć u našaj parachwii swaju biełaruskuju mowu. Dyk-ža daj, Boža, chutčej nam pačuć u našych światyniach z wusnaŭ ksiandzoŭ swaju rodnuju mowu...

Parachwijanin.

REKOLEKCYI DLA KSIANDZOŬ.

Supraśl. 16, 17 i 18 žniŭnia h. h. dwaccać piać ksiandzoŭ z Biełastoččyny atpraŭlali rekolekcyi ŭ Supraśli, byŭšaj unijackaj carkwie. U ścienach Supraślskaha manastyra razhaścilisia rekolektanty. Pieršym pramaŭlaŭ ks. dr. J. Rešeć.

Razhladajučysia ksiandzy pa carkwie Suprasłskaj i majučy pierad saboj wializarny, pryhožy ikonostas, spatykalisia jany ŭsiudy sa śladami daŭnych padziejaŭ Katalickaha Kaścioła na Biełarusi.

Światy Jozafat Kuncewič stajaŭ žywa ŭ pamiaci i wyabraźni kožnaha rekolektanta, kali jany na kaleniach malilisia ŭ Suprasłskaj carkwie.

Druhim pramoŭcam byŭ miascowy probaršč ks. Otton Sidarowič. Hety ksiondz kruhom pawažany maje wialikija zasłuhi dla Kaścioła. Doŭhija hady swajej dušpastyrskaj pracy jon sucelna addaŭ na aŭtar Kaścioła. Siarod biełarusaŭ uwieś čas jon pracawaŭ i da narodu biełaruskaha byŭ jon zaŭsiody sprawiadliwym. Hety probaršč nadta praŭdziwa ŭ swaich pramowach apisaŭ ciapierašniaje žyćcio kaścielnaje. Jaskrawa pakazaŭ adnosiny probarščaŭ da swaich parachwijanaŭ i pamastacku narysawaŭ darohi, jakich majuć ksiandzy trymacca ŭ swajej dušpastyrskaj pracy.

Zatoje, što ks. Sidarowič umieła parušyŭ słuchačoŭ da apostalskaj pracy siarod biełarusaŭ, usie rekolektanty ažywilisia hłybokaj pašanaj da samoj asoby hetaha zasłužanaha probaršča ŭ Supraśli.

Hałoŭnym kiraŭnikom usich rekolekcyjaŭ byŭ ks. Chadyka, dziekan Biełastocki. Rekolekcyi byli sarhanizawanyja biaz nijakaha zakidu. Pramowy samoha dziekana byli tak haračyja i ad serca, što rekolektanty na apošniaj konferencyi zaŭważyli ślazu na dziekanawym woku. U č

hali, a ŭsiudy spatykaje nas štoraz strajniejšaja i wietliwiejšaja hanarowaja słužba. Cikawaść i radaść razdymaje serca.

Ureščie razmiaščajuć nas u tak zwanaj Sali Tronowaj. Prostaja strukturaj, ale bahataja starymi mastackimi freskami, źmiaščajučymi ŭ sabie historyju Božaha Rybaka. Pry adnej sa ścien staić na ŭzwyšeńni tron: zwyčajny z karmazynawaha plušu dy z załočanym abramawańniem fotel pad baldachimam. Naabapał udoŭž ścien sprawa i zlewa biahuć rady plušowych, u padobnym stylu, fotelikaŭ, na jakich paradkam sadzimosia. Sprawa mužčyny zlewa – žančyny Čakajem bolš mienš hadzinu. Razhladajemsia. Kruhom udarajučaja prastata i swojskaść. Čym bližej, znača, centru, tym bolš skromnaści. A kab dajšli my da samaha pamieškańnia Apostalskaha Namieśnika, znajšlib tam jašče bolšuju prastatu i skromnaść. Na swoj prywatny ŭžytak Ajciec światy zajmaje tolki čatyry pakoi. A ŭwieś splendor toj watykanski patrebien nie jamu, a dla jahonaha najwyžejšaha ŭradu i stanu.

Cikawa aświetlena sala, nidzie nia widno ani žyrandolaŭ, ani elektryčnych lampaŭ; usio tak misterna ŭkryta, što, wydabywajučy z ścien prystarełyja freski niawidomaj świetlanoj siłaj, wyklikaje sapraŭdy bajkowy nastroj.

Kudy ja, palašuk mizerny—dumaju sabie — papaŭ? Ci heta son, ci jawa?... Skora zbudücca maje doŭhaletnija latucieńni.. Tak, za chwilinku ahladacimu jaho dastojnaje apostalskaje abličča.

Na sali źjaŭlajucca adzin za druhim dastojniki z świty papiežawaj i świeckija i duchoŭnyja, z pasiarod jakich wydzialajecca pastawaj i značeńniem tak zwany Majordomus Jaho Świataści.

Čakajem dalej. Prycišny homan pačynaje napaŭniać salu. Tawarystwa čujecca štoraz śmialej.

Raptam uwahu prysutnych elektryzuje piarunowaje: — „idzie!" Usio na sali jak stajała— zamiarło na miejscy, ustawiŭšy woka ŭ dźwiery nalewa ad tronu.

CIARNISTY ŠLACH UNII.

Chwasty. Čuć žywieć naša Unija ŭ Chwastach. Chto adkul nia woźmiecca, dyk kožny našu uniju kryŭdzie i jaje panižaje. Nadta kryŭdzie nas Biełastok. Chwasty lažać blizka Biełastoku. Dosyć tut budzie prypomnić dwa świežyja zdareńni, kab prakanacca ab ciažkim pałažeńni Unii ŭ Chwastach.

U niadzielu 19 žniŭnia h. h. byŭ hadawy fest u Biełastoku światoha Rocha. Adusiul ludziej było bitkom nabita. Na hetym feście torkalisia ludziam u ruki biełastockija hazety, bo tam publikawałasia ab unijackim baciušku z Chwastaŭ. U henych hazetach pisałasia, što byccam jon ačyščaŭ denaturat i pradawaŭ jaho ŭ Biełastoku, a palicyja heta wykryła i unijackaha baciušku ciahnie da sudowaj adkaznaści.

Na hetakija sprawy ludzi ŭ Biełastoku rozna hladzieli i ab Unii ŭ Chwastach rozna dumali. Byli takija, što ŭ Chwastach chacieli-b pasadzić ksiandza łacinskaha. Ale bolš świedamyja katalikí, ščyra žaleli Chwastaŭskaj Unii i razumieli, što hetakaj apinijaj u hezetach našym Chwastam robicca niesprawiadliwaść. Bolš krytyčnyja ludzi susim nia wieryli tamu, što biełastockija hazety padawali ab unijackim baciušku ŭ Chwastach.

Tydzień paśle, u niadzielu 26 žniŭnia, na Chwastaŭskuju Uniju zwaliŭsia druhi ŭdar. Woś jon jaki: Biełastocki starasta dla maładziežy celaha pawietu zrabiŭ dažynki. Miesca na heta jon wybraŭ Chwasty. Była ŭłožana celaja prahrama hetych dažynak. Nabažeństwa było naznačana na 11 hadzinu. Tolki nichto nia wiedaŭ, chto, jakoje i hdzie budzie atpraŭlać nabažeństwa.

Až raptam na 11 hadzinu źjaŭlajecca ŭ Chwasty da carkwy probaršč z Charoščy. Za carskimi warotami jon spatkaŭsia z našym baciuškam, jaki prybiraŭsia słužyć abiedniu, jak heta zaŭsiody bywaje ŭ niadzielu. Tady ksiondz zahadaŭ pastawić stoł u dźwiarach carkwy i dawaj Imšu adpraŭlać pałacinie. Było drennaje ŭražańnie. Unijat u carkwie adpraŭlaje swajo, a łacinnik swajo.

Naš unijacki baciuška byŭ u čyrwonaj sutanie, bo jon prałat. Uwieś čas pakorna i cichańka znachodziŭsia na dažynkach. Jon usich baicca i nia wiedaje sam, na jakuju nahu pierad kim pastupicca, bo jon choča dahadzić kožnamu.

Paśla dažynkaŭ u Chwastach my nijak dahadacca nie mahli, čamu pan starasta na dažynki nia wybraŭ miesca Dobryniewa, abo Charoščy, hdzie jość pryhožyja kaścioły, ale kanieč nie škirawaŭ swaje dažynki ŭ našy unijackija Chwasty?!

Chwastawiec.

ACHWIARY PAWODKI.

Chorašč, Biełast. paw. Niadaŭna ŭ Chorašč pryjechała z Haliččyny 160 dziaciej. Uziaŭ ich u apieku špital Charaščanski. Usich dziaciej henych raźmiaścili na žyccio ŭ škole. Dziela hetaha cely miesiac pierš u škole prawodziŭsia kapitalny remont na košt špitala. Miž dziaćmi našymi i henymi pašło šybkaje znajomstwa, wiedama, jak u dziaciaj. Adzin druhomu śpiarša pryhladalisia, a paśle hutarki i družby było poŭna.

Biedy na świecie zaŭsiody ludziej spatykajuć, a ludzi ŭsimi siłami baroniacca ad biedaŭ. Hdzie taja ad nas Haliččyna, a kali pawodka ich zrujnawała, to my až u Choraščy śpiašajemsia im z pomačaj, a pamahajem — dyk usiej dušoj — chto i jak moža.

Pamahać u biadzie adzin druhomu — heta pieršy abawiazak kožnaha čaławieka i kožnaha biełarusa. U hetym biełarus pawinien być tak wyćwičany, što kožny bol jahonaha bližniaha adbicca pawinien hłybokim spačućciom u dušy jaho samoha.

S z.

FEST SIEŬNAJ MATKI BOSKAJ.

Krypna. Na ŭsiu Biełastoččynu hrymić u Krypnie fest Matki Boskaj Sieŭnaj. Krypna — heta mazurskaja parachwija i biełarusaŭ, jak žycharoŭ stałych, tam nia znojdzieś.

Na wośmaje wieraśnia ŭ Krypna i biełaruskija ksiandzy pryjaždžajuć. Bo i adkul tolki niama rožnaha narodu ŭ Krypnie ŭ hety fest! Tudy iduć z biełaruskaha boku: z Korycina, Janawa, Sakołki i Zabłudawa. A z boku polskaha źbirajucca ŭ Krypna: z Tykocina, Kabylina, Zawady i Sakołaŭ. Kruhom na sto kilometraŭ ludziaj tady poŭna ŭ Krypnie. A jak cikawa ŭ dzień festu ludzi molacca ŭ Krypnie! Na kaleniach kruhom kaścioła chodziać. Iduć u kaścioł, zbližajucca da wialikaha aŭtara, abchodziać jaho i tady hasiać zapalenyja świečki jakija niasuć u rukach. Waskowyja fihurki i henyja świečki, jak achwiaru, pakidajuć na aŭtary. Dalej tak ža na kaleniach ludzi hetyja wychodziać z kaścioła.

Miła hlanuć na ludziej henych, jak cely dzień i da poznaha wiečara jany hetak adbywajuć swaje pracesii.

Jak niadziŭna, ale Krypna i z biełarusami źwiazana! U hetych mazurskich wakolicach biełaruskija ksiandzy adbywajuć, jak heta mnohija nazywajuć, „sibirskuju" ssyłku. Kr.

Redaktar-Wydawiec Ks. ADAM STANKIEWIČ
Z dazwołu J. E. WILENSKAHA KATALICKAHA ARCYBISKUPA-MITRAPALITA

Biełaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny, Wilnia, Zawalnaja wul. 1 — 3

Roznyja cikawaści.

Hłybinia ziamli, da jakoj dakapalisia. U Meksycy, šukajučy ŭ wadnym miejscy hazy, dakapalisia da 3328 metraŭ hłybini, u Złuč Stan. Ameryki dakapalisia da 3140, a ŭ Kalifornii — da 2961 metra.

U skolki mowach wydana Biblija. Londynskaje biblijnaje wydawiectwa wydała Bibliju ŭ 667 mowach: u 91 mowie narodaŭ eŭropejskich, u 47 mowach narodaŭ amerykanskich, u 223 mowach narodaŭ afrykanskich, u 204 azijackich i ŭ 92 aŭstralijskich.

Lik knižak u publičnych biblijatekach Eŭropy. Publičnyja biblijateki ŭ Eŭropie majuć 191 miljon knih. Na pieršym miejscy Niamieččyna: 160 miljonaŭ knih, na druhim Francyja — 20 miljonaŭ, Anhlija— 17 miljonaŭ.

Najstarejšyja ludzi. Hazety pisali, što niadaŭna pamioršy Zaro Aga byŭ najstarejšym čałamiekam. Tymčasam akazałasia, što ŭ Afrycy žywie čaławiek Gidi Nahil, jaki jašče starejšy, bo maje 177 hadoŭ. A nastarejšaja žančyna Stanojks Bakič, jakaja žywie ŭ paŭdzionnaj Serbii i maje 155 hadoŭ. Čujecca zdarowaj i karystajecca dawoli śwježaj pamiaciaj.

Stoletni krakadyl. Kala Galisbury ŭ Rodezii niadaŭna zastrelili krakadyla daŭžyniej 6 metraŭ, a hrubinioj 2 metry. Znaŭcy ćwierdziać, što maje jon bolš sotni hadoŭ.

Japonija ŭwodzić łacinski alfabet. Za prykładam Turcyi, dzie ad niekatoraha času ŭwiedzieny łacinski alfabet, pastanawiła zrabić toje-ž Japonija. Budzie heta dla jaje wialikim dabradziejstwam, bo alfabet japonski maje až niekalki tysiač znakaŭ. Woś-ža łacinski alfabet aščadzić japoncam niamała pracy i času.

Z palityki.

U Zł. St. Ameryki adbyŭsia duža wialiki strajk rabotnikaŭ. Hetakaha strajku jašče Ameryka nia mieła nikoli. Miž rabotnikami i palicyjaj dachodziła da zbrojnych sutyčak. U wadnych i druhich byli ranienyja i zabityja. Urešcie rabotniki dahawarylisia z fabrykantami i prystupili da pracy.

Francyja, jak padajuć hazety, dumaje ŭ swajej respubiicy zawieści nowy hramadzka-palityčny ład. Ale ŭ jakim kirunku majuć być zrobleny henyja źmieny, pokulšto dobra niawiedama.

Polšč i traktat ab nacyjanalnych mienšaściach. U minułym miesiacy ŭ Ženewie na Sesii Lihi Narodaŭ polski ministr zajawiŭ, što Polšč admaŭlajecca ad abawiazkaŭ, wynikajučych z traktatu ab nac. mienšaściach. Jak pryčynu hetkaj polskaj palityki, ministr pakazaŭ toje, što traktat heny abawiazwaje nia ŭsie dziaržawy. Ale, wiedamaja reč, što heta tolki pryčepka, a sapraŭdy hetak pastupiła Polšč, kab bližej da siabie pryharnuć 10 miljonaŭ swaich nacyjanalnych mienšaściaŭ, jak biełarusaŭ, ukraincaŭ, litoŭcaŭ i inš. Liha Narodaŭ polskuju prapazycyju adkinuła. Nu j dobra zrabiła.

Sawiety narešcie ŭstupili ŭ Lihu Narodaŭ. Ciažkoje ŭnutranaje pałažeńnie, a tak-ža strach wajny z Japonijaj zmusili ich šukać apory ŭ „buržujaŭ", na jakich jašče ŭčora walili hory i mory. Palityki kažuć, što hetki krok Sawietaŭ świedčyć ab tym, što jany wyrazna adstupajuć pawoli ad swaich rajeńniaŭ ab suświetnaj rewalucyi.

Niamieččyna, wystupiŭšy z Lihi Narodaŭ, nie na žarty razwodzie družbu z Polščaj. SSRR pabaiwajecca, kab hetyja dziaržawy razam z Japonijaj nie źwiarnulisia prociŭ Sawietaŭ. Usio być moža.

Litwy palityka apošnim časam duža paprawiłasia. Nasładaje na jaje Niamieččyna i Polšč, dy zatoje za jaje zastupajucca Sawiety i Francyja. A da taho Litwa niadaŭna razam z Łatwijaj i Estonijaj padpisała tak zw. Bałtycki Sajuz, jaki dla jaje maje wialikaje značeńnie.

Trocki ab wajnie na Dalokim Uschodzie. Trocki, jaki ŭ swaim časie byŭ u Sawietach kamisaram wajny i straciŭ paśla ŭ balšawikoŭ łasku, ciapier znachodzicca na wyhnańni ŭ Francyi i, nia majučy čaho rabić, prarakuje ab budučaj wajnie na Dalokim Uschodzie. Jon ćwierdzić, što wajna miž Japonijaj i Sawietami budzie ŭ skorym časie napeŭna i što Sawiety Japoniju pabjuć. Nu, ale jak tam budzie z hetaj sprawaj sapraŭdy, zhadać trudna. Pažywiom — uwidzim.

Stałuju konferencyju da spraŭ supakoju prapanuje arhanizawać Litwinaŭ pry Lizie Narodaŭ. Wiedama, Sawiety tak žadajuć supakoju, dziela strachu Japonii.

Čyhunku ŭ Mandžuryi, da jakoj majuć prawa i Japonija i Sawiety, Sawiety byccam pradajuć Japonii. Kali heta staniecca, dyk wajna miž imi adłožycca jašče na dalej.

Kitajec ab budučynie Kitaju. Niadaŭna prybyŭ u Waršawu Kitajski pasoł. Woś ža jon zajawiŭ adnamu polskamu hazetčyku, što Kitaj šybka adradžajecca, idzie da kultury i dabrabytu i što nadta raschodzicca Japonii nie pazwolić. Moža heta kali i sapraŭdy budzie, ale pokul što paniaj i haławoj na Dalokim Uschodzie ŭsioždyki Japonija.

Wilenskija nawiny.

5-ci załatoŭki. Staryja, wialikaha rezmieru, załatoŭki ad 1.X.z abiehu wychodziać. Ad hetaha času budzie ich wymieńwać Bank Polski praz dwa hady.

Astanoŭka remontu bazyliki. Dasiulešni remont bazyliki kaštawaŭ paŭmiljona zał. i hetulki treba jašče, kab remont hety dawieści da kanca. A dziela taho, što patrebnaha paŭmiljona niama, dyk raboty pakulšto spynieny.

Biełaruskija nabaženstwy ŭ Kaściele św. Mikałaja

ŭ Wilni bywajuć kožnaj niadzieli i świata a hadz. 10 rana. Na nabaženstwie chor pryhoža piaje biełaruskija relihijnyja pieśni, a tak-ža zaŭsiody bywaje biełaruskaje kazańnie

Kožny biełarus katalik ci katalička maje abawiazak być u niadzielu i świata na nabaženstwie, kab spoŭnić zahad Kaścioła.

Paštowaja skrynka.

M. Pasyłajem Wam kataloh biełaruskich knižak. Napišycie nam, jakija Wy chacielib mieć, dyk my, što zmožam, toje wyšlem.

W. D—a. Karystajem.

M. M. Hazetu wysyłajem.

D. D. Čakajem na padpisku.

Z. U. Lepš pišycie zwyčajnyja korespendencyi ab žyćci wašym.

Z. K. Nia ŭsio toje załata, što bliščyć.

A. H. Lepš źwiarnieciesia da adwakata.

C. C. Hazetu pasyłajem.

Ks. W. Š. Atrymali, karystajem, dziakujem.

Na „Hołas Dušy pryslali:

Am. Š. — 5 zał., Ks. M. Ž.—5, a. A. C.—5, Ks. Kan. L. Chw. — 30, St. St. — 20, inž. L. D. — 10, Ks. S. — 10.

Usim achwiaradaŭcam ščyra dziakujem!

Kutok žartaŭ.

Što horšaje?

Skažy mnie waspan, što moža być horšaje ad taho, jak waspan jasi jabłyk i znachodziš u im rabaka?

— Nia maju paniaćcia.

— Jak waspan znojdzieš u jabłyku tolki pałowu rabaka.

— Čamu?

— Bo heta znača, što druhuju pałowu waspan užo źjeŭ.

Pažadańnie.

Pan Maciej maje zwyčaj, wychodziačy z domu, pakidać na dźwiarach kartačku, u jakoj piša, kudy jon pašoŭ, dzie znachodzicca i kali wierniecca i h. d.

Adnaho razu Maciej pašoŭ na pachowiny pryjaciela i napisaŭ na kartačcy: znachodžusia na mohiłkach Kali wiarnuŭsia damoŭ, znašoŭ na kartačcy dapisak: niachaj tabie budzie lohkaj ziamielka!...